

Els historiadors Joan Esculies i David Martínez van publicar fa uns mesos el llibre '12.000. Els catalans a la Primera Guerra Mundial'. Per fer el treball es van localitzar els catalans que van lluitar al costat de França. D'Osona i el Ripollès hi van anar 14 soldats. Un d'ells, Lluís Soldevila, tenia ja part de la biografia escrita pel seu nebot, Eudald Vila, de Torelló, que va morir la setmana passada. Alhora, la família en va recuperar de nova.

Catorze homes d'Osona i el Ripollès van lluitar amb França a la Gran Guerra

Una família de Torelló i Manlleu recuperen informació del parent mort a Verdun l'any 1917

Vic

Dolors Altarriba

A Osona i el Ripollès, 14 homes van lluitar al costat de França en la Primera Guerra Mundial. Un 1 d'agost com el d'avui de fa 100 anys, Alemanya va declarar la guerra a Rússia, i el dia 3 feia el mateix amb França. Com a membres de la legió estrangera hi van anar a parar al voltant de 12.000 catalans –ningú en sap el nombre exacte– i d'Osona i el Ripollès n'hi havia 14 de documentats.

En el marc d'un ampli reportatge sobre aquesta guerra, la revista *Sàpiens* va publicar el mes passat un article de l'historiador Joan Esculies parlant d'aquests catalans. Hi sortia una foto de Lluís Soldevila. No s'hi deia res més. Però Ramon Muns, de Manlleu, veterinari de professió però interessat per la història, va veure que era la foto del seu tiet-besavi. Muns és nebot d'Eudald Vila, estudiós de Torelló, que va morir la setmana passada i que era el nebot de Lluís Soldevila. "Vaig escriure a la revista i ens van posar en contacte amb l'historiador Joan Esculies. Li vam enviar el material que teníem recollit i ell ens va enviar les notes de les cartes d'en Lluís al doctor Solé i Pla, la persona que tenia contacte amb

Els néts de Rosa Soldevila, germana de Lluís Soldevila, Pius Vila Soler i Eulogi Vila Molas. Al mig, Ramon Muns Vila, besnét de Rosa Soldevila. Tots tres aguanten el quadre on hi ha la medalla que França va atorgar a Lluís Soldevila

tots els voluntaris catalans", explica Muns. I afegeix, "el tiet Eudald va estar molt content de veure aquestes cartes". En aquests papers hi explica "com els va al front, aquesta il·lusió que això serveixi per Catalunya, per la llibertat de Catalunya". Tot i aquestes referències, Muns creu que la "motivació primera per anar a la legió devia ser la d'obtenir la nacionalitat".

Esculies és l'estudiós de Joan Solé i Pla, un separatista

declarat que era amic íntim de Macià i que es va cuidar molt d'atendre i saber dels voluntaris catalans a França. Pensava que "si nosaltres els ajudàvem a la guerra ells ens ajudarien a Catalunya", diu Muns, "però això no va passar". Ara Esculies compta amb més informació d'un d'aquests soldats. I és que als historiadors els ha costat trobar dades més enllà de les recollides en els dietaris de Solé i Pla. Fa 100 anys d'aquella guerra i molts

no van tornar o bé perquè van morir o es van quedar a França. Al llibre, Esculies i Martínez hi posen tota la documentació que tenien disponible a la qual ara, en el cas de Soldevila, s'hi pot afegir la que tenia la família. Hi reconstrueixen uns episodis desconeguts de la història bèl·lica catalana i intenten respondre quins eren els seus ideals i quin suport tenien des de Catalunya. S'ha fet en coedició amb TV3, que en prepara un documental.

El doctor Solé i Pla, el pare dels voluntaris catalans

Vic

D.A.

La documentació recollida pels dos historiadors prové en gran part dels apunts que el doctor Solé i Pla va fer de les cartes que es va escriure amb més de 40 soldats o suboficials. Així se sabia com enyoraven Catalunya i com entenien que la lluita que feien podria servir per després aconseguir la llibertat com a país per a Catalunya. A partir d'aquesta documentació i la que han fet els historiadors al llibre se sap que cap a 12.000 soldats catalans –el nombre no és exacte– van anar com a voluntaris a una guerra que pensaven que seria ràpida.

Era una guerra de trinxeres, i com diu el pròleg del llibre, signat per Felip Solé, els soldats en surten només per atacar i avançar uns quants quilòmetres. La batalla més sagnant va ser la de Verdun l'any 1916, amb 300.000 morts, però també hi va haver 52.000 morts a Nivelle, l'any 1917. Solé i Pla era un metge homeòpata i separatista català que va fundar, el febrer de 1916, amb Camil Campanyà, Alfons Maseras i Lluís Massot, el Comitè de Germanor amb els Voluntaris Catalans en la Primera Guerra Mundial. Recaptaven diners per als voluntaris i fins i tot van visitar les trinxeres.

Els altres sis soldats d'Osona...

Ripoll

Ivette Ballesteros

D'Osona hi va haver, a més de Lluís Soldevila, sis homes més que van lluitar a la Gran Guerra. Gairebé tots hi van morir o no se'n té informació precisa. Són:

Joan Bravo

Era de Vic però no hi ha més informació.

Rosend Cararach

Nascut a Sant Vicenç

de Torelló. Sense més informació.

Ramon Vilar

Nascut a Vic però no se sap quan. No s'ha trobat més informació.

Josep Prat i Salarich

Nascut a Vic l'11 de setembre de 1895. Se sap que la seva mare, que tenia 12 fills més, vivia al carrer Pla de Balenyà número 13 de Vic i que el pare era mort. Les anotacions diuen que es va enganxar a

l'exèrcit el maig del 1915 a Perpinyà. El 27 de desembre de 1916 està a Dieppe, malalt de bronquitis agafada en la humitat de les trinxeres. Va caure ferit el 17 d'abril de 1917. Semblaria que el 17 d'abril de 1918 era a la ciutat de Champagne i després, per una commoció, va passar 10 mesos i 10 dies en un asil a Suïssa. A un company seu, anomenat Muntanya, li diu: "Ho tenim al cor, tornarem a

Catalunya". El 5 de març de 1928 la mare escriu al cònsol d'Espanya a París per saber si el seu fill està inscrit en aquella ciutat. Semblaria que va sobreviure per aquestes anotacions, però els historiadors situen la mort el 17 d'abril de 1917.

Enric Ragola

Nascut a Tona però sense saber el dia. Tampoc la data en què va morir. Les fitxes de Solé i Pla diuen que és a

Perpinyà el 12 de juliol de 1917 en una convalescència de 45 dies.

Josep Roca

Nascut el 15 de gener de 1876 a Sant Martí de Centelles. Es va naturalitzar francès per decret el 19 de desembre de 1914. Va morir per França, o sigui durant la guerra, el 9 de maig de 1915 al Pas de Calais en ser disparat per un tret. Havia estat reclutat a Lió.